

Asia C-45/23**Unionin tuomioistuimen työjärjestyksen 98 artiklan 1 kohdan mukainen
ennakkoratkaisupyynnön tiivistelmä****Jättämispäivä:**

31.1.2023

Ennakkoratkaisupyynnön esittänyt tuomioistuin:

Nederlandstalige Ondernemingsrechtbank Brussel (Belgia)

Ennakkoratkaisupyynnön esittämistä koskevan päätöksen tekemispäivä:

19.1.2023

Kantajat:

A

B

C

D

Vastaaja:

MS Amlin Insurance SE

Pääasian menettelyn kohde

Kantajien matkanjärjestäjän maksukyvyttömyyssuojaa koskevan vakuutuksen vakuutuksenantajaa, jäljempänä vastaaja, vastaan nostama kanne, joka koskee vaatimusta saada palautetuksi viivästyskorkeineen matkan hinta, jonka he ovat suorittaneet matkanjärjestäjälle, jonka kanssa kantajat ovat tehneet matkapakettisopimuksen ja joka on todettu maksukyvyttömäksi sen jälkeen, kun kantajat olivat purkaneet sopimuksen väistämättömien ja poikkeuksellisten olosuhteiden perusteella, mutta ennen kuin se oli suorittanut kantajille heille palautettavat määrät. Kantajat väittävät, että palautettavat määrät on katettu matkanjärjestäjän ja vastaajan välillä tehdyllä vakuutusopimuksella. Vastaaja kieltäytyy maksamasta vaadittuja määriä sillä perusteella, ettei

matkapakettisopimusta ole purettu matkanjärjestäjän maksukyvyttömyyden takia vaan sen takia, että kantajat ovat purkaneet sen.

Ennakkoratkaisupyynnön kohde ja oikeudellinen perusta

SEUT 267 artiklan perusteella tehty pyyntö.

Ennakkoratkaisukysymys

Onko matkapaketeista ja yhdistetyistä matkajärjestelyistä sekä asetuksen (EY) N:o 2006/2004 ja Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2011/83/EU muuttamisesta ja neuvoston direktiivin 90/314/ETY kumoamisesta 25.11.2015 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin (EU) 2015/2302 17 artiklan 1 kohtaa tulkittava siten, että siinä säädetty pakollinen vakuus koskee matkustajien suorittamien tai matkustajan puolesta suoritettujen kaikkien maksujen palauttamista myös, jos matkustaja purkaa matkapakettisopimuksen saman direktiivin 12 artiklan 2 kohdassa tarkoitettujen väistämättömien ja poikkeuksellisten olosuhteiden perusteella ja matkanjärjestäjä asetetaan konkurssiin sen jälkeen, kun matkapakettisopimus on purettu tällä perusteella, mutta ennen kuin maksut on tosiasiallisesti palautettu matkustajalle, ja matkustajalle aiheutuu tästä syystä taloudellista menetystä, ja hän myös kantaa siten taloudellisen riskin siinä tapauksessa, että matkanjärjestäjä asetetaan konkurssiin?

Unionin oikeussäännöt, joihin asiassa viitataan

Matkapaketeista ja yhdistetyistä matkajärjestelyistä sekä asetuksen (EY) N:o 2006/2004 ja Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2011/83/EU muuttamisesta ja neuvoston direktiivin 90/314/ETY kumoamisesta 25.11.2015 annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi (EU) 2015/2302 (jäljempänä myös matkapakettidirektiivi) ja erityisesti 1, 3, 39 ja 40 artikla, 17 artiklan 1 kohta ja 12 artiklan 2 kohta

Matkapaketeista, pakettilomista ja pakettikiertomatkoista 13 päivänä kesäkuuta 1990 annettu neuvoston direktiivi 90/314/ETY ja erityisesti 7 artikla

Kansalliset oikeussäännöt, joihin asiassa viitataan

Pakettimatkojen, yhdistettyjen matkajärjestelyjen ja matkapalvelujen myynnistä 21.11.2017 annettu laki (Wet van 21 november 2017 betreffende de verkoop van pakketreizen, gekoppelde reisarrangementen en reisdiensten) (Belgisch Staatsblad 1.12.2017) (jäljempänä myös matkapakettilaki) ja erityisesti 30 § ja 54 §:n ensimmäinen virke

Maksukyvyttömyyssuojasta pakettimatkojen, yhdistettyjen matkajärjestelyjen ja matkapalvelujen myynnissä 29.5.2018 annettu kuninkaan päätös (Koninklijk besluit van 29 mei 2018 betreffende de bescherming tegen insolventie bij de verkoop van pakketreizen, gekoppelde reisarrangementen en reisdiensten) (Belgisch Staatsblad 11.6.2018) (jäljempänä myös kuninkaan päätös) ja erityisesti 10 §, 12 §:n 1 momentti ja 13 §:n ensimmäinen momentti

Yhteenveto tosiseikoista ja menettelystä pääasiassa

- 1 Kantajat ovat kuluttajia, ja vastaaja on matkanjärjestäjä Exclusive Destinations NV:n maksukyvyttömyyssuojaa koskevan vakuutuksen vakuutusantaja.
- 2 Ensimmäinen kantaja teki 13.11.2019 matkanvälittäjä Selectair Inter-Sun Reizen BVBA:n välityksellä matkapakettisopimuksen Exclusive Destinations NV:n kanssa 36 832,00 euron kokonaishintaan. Matkapaketin suunniteltu ajankohta oli maaliskuu 2020.
- 3 Covid-pandemian takia matkan ajankohta siirrettiin marraskuulle 2020. Matkapaketin mukautettu hinta oli uuden ostotilauksen mukaan 46 428,00 euroa, ja alkuperäinen hinta 36 832,00 euroa oli maksettu matkanjärjestäjälle.
- 4 Matkanvälittäjä oli lokakuussa 2020 kysynyt kantajilta matkanjärjestäjän pyynnöstä, halusivatko ne siirtää matkan ajankohtaa uudelleen covid-rajoitusten takia. Kantajat eivät sitä halunneet, jolloin matkanvälittäjä purki matkanjärjestäjän kanssa tehdyn sopimuksen ja vaati tätä palauttamaan kaikki matkapaketista maksetut maksut. Matkanjärjestäjä vahvisti tekevänsä tarvittavan.
- 5 Ondernemingsrechtbank Gent (Gentin kauppatoimioistuin) totesi matkanjärjestäjän maksukyvyttömäksi 8.12.2020 annetulla päätöksellä.
- 6 Matkanvälittäjä palautti 9.12.2020 4 151,00 euroa, jota ei ollut vielä tilitetty matkanjärjestäjälle.
- 7 Vastaajaa vaadittiin 22.1.2021 laiminlyöneen velvollisuutensa palautta matkapaketista maksetut maksut. Vastaaja kieltäytyi palauttamasta maksuja, koska matkan päätyminen johtui kantajien päätöksestä eikä matkanjärjestäjän maksukyvyttömyydestä.
- 8 Kantajat esittivät 29.4.2021 ennakkoratkaisua pyytävässä tuomioistuimessa matkapaketista maksettujen maksujen palauttamista koskevan vaatimuksen.
- 9 Vastaaja vaatii, että ennakkoratkaisua pyytävä tuomioistuin hylkää kantajien vaatimuksen perusteettomana.

Pääasian asianosaisten keskeiset perustelut

- 10 Kantajat väittävät vaatimuksensa perusteeksi, että MS Amlin Insurance SE:n ja Exclusive Destinations NV:n välillä tehdyn vakuutussopimuksen sanamuodosta

ilmenee viimeksi mainitun kattavan takaisinmaksun laiminlyönnin. Kantajat viittaavat tässä yhteydessä erityisesti yleisten vakuutusehtojen 1,1 kohtaan, joka sisältää seuraavan kuvauksen vakuutuksen kohteesta: ”Vakuutus sopimuksen kohteena on matkapakettilain ja kuninkaan päätöksen (8 §) mukaisesti vakuutetun maksukyvyttömyystilanteesta: a. vakuutetulle matkapakettisopimuksen tekemisen yhteydessä tai sen tekemisen jälkeen suoritettujen maksujen palauttaminen – –” Kantajien mukaan tämä ehto tarkoittaa sitä, että vakuutusturvan piiriin kuuluvat kaikki matkanjärjestäjälle suoritettavat maksut, jotka sen on palautettava.

- 11 Vastaaja kiistää, että vakuutus sopimus kattaa kantajien tilanteen, sillä perusteella, että matkapaketista suoritettujen maksujen palauttaminen kuuluu vakuutusturvan piiriin vain, jos matkaa ei voida toteuttaa matkanjärjestäjän maksukyvyttömyyden vuoksi.

Yhteenveto ennakkoratkaisupyyntöön perusteista

- 12 Ennakkoratkaisua pyytävä tuomioistuin analysoi matkapakettidirektiivin säännöksiä ja kansallisia, maksukyvyttömyyssuojaa koskevia säännöksiä voidakseen arvioida, kattaako vastaajan ja matkanjärjestäjän välinen vakuutus sopimus kantajien korvausvaatimuksen.
- 13 Ennakkoratkaisua pyytävä tuomioistuin viittaa matkapakettidirektiivin 17 artiklan 1 kohtaan, jonka mukaan jäsenvaltioiden on varmistettava, että niiden alueelle sijoittautuneet matkanjärjestäjät asettavat vakuuden matkustajien suorittamien tai matkustajan puolesta suoritettujen kaikkien maksujen palauttamiseksi, siltä osin kuin asiaankuuluvia palveluja ei suoriteta matkanjärjestäjän maksukyvyttömyyden vuoksi. Matkapakettidirektiivin johdanto-osan 39 ja 40 perustelukappaleessa täsmennetään, että jäsenvaltioille jätetään harkintavalta maksukyvyttömyyssuojan järjestämistavan suhteen, mutta niiden olisi kuitenkin varmistettava, että suojan olisi oltava käytettävissä heti, kun matkapalveluja ei matkanjärjestäjän maksuvalmiusongelmien vuoksi suoriteta, niitä ei tulla suorittamaan tai ne tullaan suorittamaan vain osittain, ja sen olisi katettava ennakoitavissa olevat maksujen määrät, joihin matkanjärjestäjän maksukyvyttömyys vaikuttaa.
- 14 Ennakkoratkaisua pyytävä tuomioistuin päätelee tämän perusteella, että matkapakettidirektiivin 17 artiklan 1 kohdassa tarkoitettu vakuus on pakollinen vain siltä osin, kuin asianomaisia palveluja ei suoriteta matkanjärjestäjän maksukyvyttömyyden vuoksi. Näin ollen direktiivissä ei säädetä pakollisesta suojan tarjoamisesta sellaisen tilanteen varalta, jossa palveluja ei suoriteta jonkin muun syyn kuin matkanjärjestäjän maksukyvyttömyyden vuoksi, kuten siitä syystä, että matkustaja käyttää matkapakettidirektiivin 12 artiklan 2 kohdassa tarkoitettua oikeutta purkaa matkapakettisopimus sillä perusteella, että matkakohteessa tai sen välittömässä läheisyydessä vallitsevat väistämättömät ja poikkeukselliset olosuhteet, jotka vaikuttavat merkittävästi matkapaketin toteuttamiseen. Tällöin matkustajalla on oikeus siihen, että hänelle palautetaan kaikki matkapaketista suoritettavat maksut.

- 15 Matkapakettidirektiivi on saatettu osaksi kansallista lainsäädäntöä matkapakettilailalla, jonka osalta ennakkoratkaisua pyytävä tuomioistuin toteaa, että 54 §:n ensimmäisen virkkeen, jossa säädetään, että Belgiaan sijoittautuneiden matkanjärjestäjien ja matkanvälittäjien on asetettava vakuus matkustajien suorittamien tai matkustajan puolesta suoritettujen kaikkien maksujen palauttamiseksi, siltä osin kuin asiaankuuluvia palveluja ei suoriteta niiden maksukyvyttömyyden vuoksi, sanamuoto on hyvin samanlainen matkapakettidirektiivin 17 artiklan 1 kohdan kanssa ja että siinä säädetään direktiivissä edellytettyä suojaa laajemmasta suojasta. Ennakkoratkaisua pyytävä tuomioistuin viittaa lisäksi matkapakettilain 30 §:ään, jonka perusteella matkustajalla on oikeus purkaa matkapakettisopimus, ”jos matkakohteessa tai sen välittömässä läheisyydessä vallitsevat väistämättömät ja poikkeukselliset olosuhteet, jotka vaikuttavat merkittävästi matkapaketin toteuttamiseen tai matkustajien kuljetukseen matkakohteeseen”. Siinä tapauksessa matkustajalla on tämän säännöksen nojalla myös oikeus saada palautetuksi kokonaisuudessaan summat, jotka hän on matkanjärjestäjälle suorittanut. Tämä teksti on siis samanlainen kuin matkapakettidirektiivin 12 artiklan 2 kohta. Lopuksi ennakkoratkaisua pyytävä tuomioistuin huomauttaa, että kuninkaan päätöksen 13 §:n ensimmäisen momentin mukaan oikeus saada palautus koskee vain seuraavia: ”kaikki maksut, jotka korvauksensaaja on suorittanut matkasopimuksen perusteella elinkeinonharjoittajalle, jos matkasopimusta ei täytetä siksi, että elinkeinonharjoittajasta on tullut maksukyvytön, tai kaikki määrät, jotka on maksettu matkapalveluista, jotka jäävät suorittamatta siksi, että elinkeinonharjoittajasta on tullut maksukyvytön”. Edellä esitetty huomioon ottaen ennakkoratkaisua pyytävä tuomioistuin toteaa, että matkapakettilaki ja kuninkaan päätös ovat pakollisen vakuuden osalta samansisältöisiä kuin matkapakettidirektiivi.
- 16 Näin ollen ennakkoratkaisua pyytävä tuomioistuin katsoo, että lakisääteistä pakollista maksukyvyttömyyssuojaa ei voimassa olevan oikeuden mukaan sovelleta matkustajaan kantajien tapauksen kaltaisessa tilanteessa, jossa matkustajalla on oikeus saada matkasta suorittamansa maksut palautetuksi, kun matkapakettisopimuksen purkaminen johtuu väistämättömistä ja poikkeuksellisista olosuhteista, mutta palautus jää saamatta siksi, että matkanjärjestäjä tulee maksukyvyttömäksi sopimuksen purkamisen jälkeen ja ennen palautusten maksamista. Riita-asian tosiseikaston perusteella vakuutuksen kattamaa vakuutustapahtumaa ei ole todettavissa, mistä seuraa, että vaatimus on perusteeton.
- 17 Ennakkoratkaisua pyytävä tuomioistuin esittää kuitenkin epäilyksensä tämän analyysin suhteen ja matkapakettidirektiivin 17 artiklan 1 kohdassa tarkoitetun suojan laajuuden suhteen.
- 18 Direktiivin kuluttajansuojan korkean tason saavuttamiseen myötävaikuttamista koskeva yleinen tavoite huomioon ottaen ennakkoratkaisua pyytävä tuomioistuin pohtii ensinnäkin, onko kyse itse asiassa sellaisesta direktiivin johdanto-osan 39

perustelukappaleessa tarkoitettusta täydestä suojasta matkanjärjestäjän maksukyvyttömyyden varalta, joka edistää kuluttajansuojaa.

- 19 Matkapaketeista, pakettilomista ja pakettikiertomatkoista 13.6.1990 annetun neuvoston direktiivin 90/314/ETY, joka on kumottu matkapakettidirektiivillä, voimassaolon aikana unionin tuomioistuin totesi, että maksukyvyttömyyssuojan tarkoituksena on suojata kuluttajaa matkanjärjestäjän maksukyvyttömyydestä aiheutuvilta taloudellisilta riskeiltä, jotka liittyvät siihen tosiseikkaan, että matkustaja suorittaa matkan hinnan ennen matkapakettisopimuksen toteuttamista. Direktiivissä säädettyyn tulokseen sisältyy se, että matkustajalla on oikeus saada suorittamansa maksut palautetuksi, jos matkanjärjestäjä on maksukyvytön (ks. tuomio 8.10.1996, Dillenkofer, C-190/94, EU:C:1996:375, 42 kohta; 14.5.1998, Verein für Konsumenteninformation, C-364/96, EU:C:1998:26, 18 kohta; 16.2.2012, Blödel-Pawlik, C-134/11, EU:C:2012:98, 19 kohta; 1.12.2008, Rechberger ym., C-140/97, EU:C:1999:306, 74 kohta, ja 10.7.2019, HQ ym., C-163/18, EU:C:2019:585, 41 kohta). Unionin tuomioistuin on myös todennut direktiivin 90/314/ETY 7 artiklan osalta, että suoritettujen maksujen palauttamiseen liittyvä vakuus koskee tapauksia, joissa matkanjärjestäjän maksukyvyttömyys tai konkurssi ilmenee sopimuksen tekemisen jälkeen ennen sopimuksen täyttämistä (tuomio 14.5.1998, Verein für Konsumenteninformation, C-364/96, EU:C:1998:26, 19 kohta).
- 20 Ennakkoratkaisua pyytävä tuomioistuin haluaa selvittää, myötävaikuttaako se tosiseikka, ettei matkustajaa suojata maksukyvyttömyydeltä kantajien tapauksen kaltaisessa tilanteessa, kuluttajien etujen edistämiseen ja kuluttajansuojan korkean tason saavuttamiseen.
- 21 Toiseksi ennakkoratkaisua pyytävä tuomioistuin pohtii, johtaako nykyinen sääntely erilaiseen kohteluun.
- 22 Ennakkoratkaisua pyytävä tuomioistuin selittää, että matkustajalle, jonka matka ei voi toteutua siksi, että matkanjärjestäjä tulee maksukyvyttömäksi ennen matkaa, aiheutuu lähtökohtaisesti taloudellista vahinkoa, koska hän menettää matkasta suoritettua maksua, mutta matkustajalle, jolla on oikeus saada palautetuksi kaikki matkasta suoritettut maksut väistämättömien ja poikkeuksellisten olosuhteiden perusteella, aiheutuu myös taloudellista vahinkoa, jos matkanjärjestäjästä tulee maksukyvytön matkapakettisopimuksen purkamisen jälkeen ennen matkasta suoritettujen maksujen palauttamista matkustajalle.
- 23 Vaikka matkustajilla on molemmissa tilanteissa sama riski, matkapakettidirektiivin mukaan ainoastaan ensimmäinen tilanne voi kuulua matkanjärjestäjän pakollisen maksukyvyttömyyssuojan piiriin.
- 24 Ennakkoratkaisua pyytävä tuomioistuin pohtii, onko kyseessä oikeutettu erilainen kohtelu. Se huomauttaa tässä yhteydessä, että nämä tilanteet ovat tietyiltä osiltaan erilaiset, mutta niissä on myös yhtäläisyyksiä. Näin matkanjärjestäjän maksukyvyttömyys tekee matkapakettisopimuksen täyttämisen lopullisesti

mahdottomaksi, kun taas väistämättömät ja poikkeukselliset olosuhteet ovat pääsääntöisesti tilapäisiä. Lisäksi matkapakettisopimuksen täyttämättä jättäminen maksukyvyttömyyden takia on tilanne, johon matkustaja on joutunut haluamattaan ja johon tämä ei voi vaikuttaa. Päinvastaisesta tilanteesta on kyse silloin, jos matkustaja itse päättää matkapakettisopimuksen purkamisesta väistämättömien ja poikkeuksellisten olosuhteiden perusteella. Päätös on tosin seuraus matkustajan kannalta epätoivotusta ja väistämättömästä tilanteesta, kuten maksukyvyttömyydenkin tapauksessa. Lopuksi ensimmäisessä tilanteessa matkapakettisopimus on yhä voimassa, kun taas jälkimmäisessä tapauksessa matkapakettisopimus on purettu ennen kuin matkanjärjestäjä on tullut maksukyvyttömäksi. Ennakkoratkaisua pyytävä tuomioistuin pitää siten epäselvänä, oikeuttavatko nämä seikat erilaisen kohtelun.

TYÖASIAKIRJA